

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK *

Posamezna številka 16 vinarjev.

Cene po pošti:
za celo leto K 40.—
za polleta K 20.—
za četrt leta K 10.—
za 1 mesec K 3.50
Za Ljubljano mesečno 3 K
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6.
Uredn. telefon št. 58.

Nadvojvoda Jožef diktator Ogrske.

Socijalistična vlada odstopila.

LDU Budimpešta, 6. avgusta. (DunKU). Ogrski korespondenčni urad poroča: Danes ob sedmih zvečer so prišli k ministrskemu predsedništvu general Fran Schnetzer, višji policijski nadzornik Julij Wolfenberg, bivši tajnik narodnega sveta dr. Ivan Fritz in bivši sekcijski načelnik v vojnem ministrstvu Fran Szillery. Zahtevali so od ministrov, ki so baš zborovali, da odstopijo, češ da ne zastopajo vsega naroda in da niso zmožni vzpostaviti reda, kakor dokazujejo nemiri v Transdanubiji. Ministrski predsednik Julij Beidl je prosil došlece, naj dovolijo, da se vlada kratek čas posvetuje; to so jim dovolili. Vlada je sklenila po desetminutnem posvetovanju, da poda ostavko. Sestavili so takoj zapisnik ostavke, ki so ga podpisali vsi ministri. Po tej demisiji so izročili zastopniki tam mudečih

se ententnih misij najvišjo moč nadvojvodi Jožefu, ki je imenoval še tekom noči bivšega državnega tajnika v vojnem ministrstvu Stefana Friderika za ministrskega predsednika. Vodstvo posameznih ministrstev je poveril nadvojvoda Jožef strokovnjakom, visokošolskim učiteljem, oziroma najstarejšim uradnikom raznih ministrstev. Vest o tej novi, dalekosežni zgodovinski izpremenci se je brzo razširila po ulicah. Ljudstvo je razmotrivalo v skupinah gladki in nekrvavi preokret, od katerega je upati konsolidacijo Ogrske, ki je dovolj trpela. Pred hotelom »Bristol«, kjer stanujejo člani nove vlade, je prirejala velikanška množica še po noči navdušene manifestacije in se končno razšla med popevanjem narodne himne. Po mestu vladata mir in red.

Reka mednarodna.

LDU Curih, 6. avgusta. (ČTU) Švicarska brzojavna informacija poroča iz Ri-

ma: Vrhovni svet alirancev je oficijelno sprejel princip mednarodnosti Reke.

Krvavi boji v Turinu.

LDU Berlin, 6. avgusta. (DKU.) »Vorwärts« javlja iz Turina: Po cestah in ulicah divjajo od večeraj zjutraj ljuti boji, ki zahtevajo mnogo žrtev, mrtvih in ranjenih. Otrokom, ki so šli iz šole, je zabranila po-

licija iti dalje. Množica je obmetavala karabinierje s kamenjem. Socijalistična stranka je razglasila radi postopanja policije 24urno stavko.

Veliki protižidovski izgredi v Ukrajini.

LDU Amsterdam, 6. avgusta. (DKU.) Glasom »Telegraaf« poroča dopisnik »Times« iz Varšave podrobnosti o velikih židovskih pogromih v Ukrajini. Ker so se med komunističnimi komisarji nahajali

tudi židje, je razjarjena množica začela moriti žide in pleniti. V Žitomiru so pomorili baje 1200 židov, v Kostajnu 600, v Felstiru 800, v Bertičevu 2000.

Velike stavke v Amerike.

LDU Amsterdam, 6. avgusta. (DunKU) Reuter poroča iz New Jorka, da se je 500.000 delavcev pri železnicah, parnikih in drugih transportnih podjetjih pridružilo ostalim železniškim delavcem in zahtevajo, da se znižajo cene živil, ali pa da se poviša plača.

LDU Washington, 6. avgusta. (DunKU) Reuter poroča: Organizirano delavstvo izjavlja v spomenici na ameriški narod:

Delavstvo zahteva kot velik del konsumentov, da naj bodo delavci zastopani v vodstvu železnic in da naj se privatni kapital iz železniških podjetij umakne, da pa naj se vsaka upravičena zahteva kapitala izpolni. Namestnik predsednika železničarskega oddelka ameriške delavske zveze Jewel je izjavil, da bo pomenilo splošno stavko železničarjev, ako se tej zahtevi ne bo ugodilo.

Dr. Korošec o rešitvi krize.

Belgrajska »Pravda« prinaša nastopni intervju z ministrskim podpredsednikom dr. Korošcem:

Kakšno stališče zavzema vaša skupina v pogledu rešitve krize? Ali mislite, da je mogoče, da se osnuje koncentracijski kabinet, ali pa bi se prej ustvarila koalicijska vlada in iz katerih skupin naj bi se sestavila?

Na to vprašanje je odgovoril dr. Korošec:

Moja skupina je bila vedno merilo v političnem držanju velikih narodnih in državnih interesov in še danes, ko država ni konsolidirana na zunanji in še nima zunanjih mej, ne more biti za nas merilo za politiko strankarstva ali pa osebne simpatije. V tem osnovnem stavku počiva naše politično držanje tudi v vprašanju sedanje krize. Zaradi tega mislim, da je želeti in da je tudi mogoče tvoriti koncentracijski kabinet. Ta bi nadalje odgovarjal interesom našega naroda in naše države. Zato pa mora priti do tega, da se zmanjša nervoznost v strankarskih in osebnih odnosih, da se postavi za cilj politično aktivno: nestrankarstvo in korektnost v civilni upravi in borba proti vsaki korupciji, naj pride od zgoraj ali spodaj, proti korupciji na železnicah in na sodiščih, pri upravnih oblastih in finančnih organih ali pa pri upravi sploh. Če se postavi za cilj najhitrejša obnova železniškega prometa in trgovine ter zlasti pomorske trgovine, da se najhitreje rešijo vprašanja, ki so sedaj na dnevnem redu: Vprašanje valute, volilni zakon in agrarna reforma, sem prepričan, da bodo v kabinetu s tako platformo mogle sodelovati vse stranke. Ravnotako sem prepričan, da bi za konsolidiranje naših notranjih razmer in za povzdigo našega narodnega ugleda bil tak kabinet najbolj koristen. Ponavljam, da je koncentracijski kabinet potreben, da je mogoče in da je žalostno, ker je malo verjetno, da se ga bo ustvarilo. Najbolj izgleda, da se bo osnoval koalicijski kabinet, toda ako ne bodo v njem zastopane največje skupine, ne bo njegovo življenje dolgo.

Kakšno je vaše razmerje z demokrati, oziroma, kateri skupini bi se vaša skupina pridružila?

Naši odnosi z demokrati in radikali so prijateljski in korektni. Iz mojih odgovorov lahko razvidite, v katero kombinacijo bi najraje vstopila jaz in moja skupina.

Ali se morejo z rešitvijo krize presekati notranje politični spori in na kakšen način?

Notranja kriza se da presekati samo s pomirljivostjo političnih strank po volji voditeljev in narodnih predstavnikov, da skupno delajo za narod in potomce. Vsled tega ima koncentracijski kabinet največ pogojev, da te težave premagaja, koalicijska pa da jih zmanjša. Vse druge kombinacije bi pa bile tako mašilo, da bi postale naravnost nevarne za naše narodno edinstvo in za našo državo.

Ali delate vi na to, da se kriza hitro reši?

Mi delamo vsi, kar je mogoče, da se poostrene razmere ne poostrijo še bolj in kolikor je v naši moči, da se kriza kolikor mogoče hitro konča.

Položaj v Belgradu.

LDU Belgrad, 7. avgusta. »Pravda« piše: Predsednik dr. Pavlovič je do torka

prejel vsega skupaj dva odgovora od dveh manjših parlamentarnih skupin. Takoj nato je prejel odgovor demokratske zajednice, katerega smo priobčili včeraj. V torek zvečer je obiskal dr. Korošca, in dobil je od njega odgovor, ki vsebuje prav to, kar smo javili v intervjuu z g. dr. Korošcem. Predsednik Pavlovič je po sestanku z g. dr. Korošcem imel jako dolg razgovor s Protičem. Dozdeva se, da je Protič za enkrat odstopil od vseh kombinacij in da je sedaj na stališču, da radikalci ne vstopijo v koalicio. Nekatere skupine so obljubile, Pavloviču dati tudi pismen odgovor. Zato je upati, da bo mogel Pavlovič v teku današnjega dne imeti vse odgovore in da jih bo takoj izročil prestolonasledniku. Jugoslovanski klub je imel včeraj sejo, kjer se je izrekel popolnoma složnim z izjavami dr. Korošca, katere smo objavili včeraj. Predsednik parlamenta dr. Pavlovič je obiskal vse načelnike skupin. Razgovarjal se je o tem, komu bi bilo najugodnejše poveriti sestavo vlade: Demokratom, radikalcem ali kateri izmed manjših skupin. (Verjetno skupini Trifkovičevi.) More se reči, da se je večina skupin izjavila za koncentracijski kabinet, nekatere pa tudi za koalicijski. Na podlagi vseh teh dosežanj vesti se je včeraj popoldne verjelo, da bo regent sprejel Pavloviča in da bo v teku današnjega dne regent imenoval osebo, kateri bi bilo poveriti sestavo nove vlade. To pa še ne pomeni rešitve krize, ker bodo naleteli pri sestavi novega kabineta na velike težave, najsi bo kabinet koncentracijski ali koalicijski.

Pasič poklican v Belgrad.

LDU Belgrad, 6. avgusta. »Tribuna« poroča, da je Pasič odpozvan iz Pariza in da se vsak moment pričakuje v Belgradu.

Medzavezniška komisija v Budimpešti.

LDU, St. Germain, 6. avgusta. (DKU.) Vrhovni svet je imenoval medzavezniško komisijo, obstoječo iz 4 generalov, ki bo nadzorovala v Budimpešti izvedbo določb premirja.

Pogajanja med Venizelosom in Tittonijem.

LDU, Curih, 5. avgusta. (ČTU.) Po poročilu »Tempsa« pogajanja med Venizelosom in Tittonijem tako ugodno napredujejo, da se more računati s skorajšnjim mirnim zedinjenjem glede vseh grško-italijanskih spornih vprašanj.

Zmešnjave v Ukrajini.

LDU, Moravska Ostrova, 6. avgusta. (ČTU.) »Polski Kurjer Kresovi« poroča iz Lvova: V Ukrajini so razširjeni letaki z vzklicem: »Dajte nam makar štiri carje, samo da nam dajo mir, red in kruh!« Petljurovo stališče je negotovo. Njegovo razmerje z Denjikinom je skoro sovražno. Denjikin je izdal nove pošne znamke z napisom: »Sojedinaja Rossija«. Njegovo geslo je zedinjenje vseh delov bivšega ruskega imperija. Vladajoči senat je sestavljen samo iz senatorjev bivšega carističnega režima, proti čemur protestira svet kubanskih kozakov, ki vlade v tej sestavi noče priznati.

Mati ruske revolucije v Parizu.

LDU Curih, 5. avgusta. (ČTU.) Stara mati ruske revolucije Vrečkovskaja je burno pozdravljena imela v Parizu predavanj, v katerem je zahtevala energične odredbe za rešitev Rusije. Rekla je: Rusija je, kakor tudi boljševiki, popolnoma uničena, oropana priborjene prostosti in popolnoma izročena nemškemu vplivu.

Strah pred demobilizacijo v Nemčiji.

LDU Berlin, 5. avgusta. (ČTU.) »Zeitung« poroča: V zmislu določb mirovne pogodbe bo v kratkem pol milijona vojakov odpuščenih. To dejstvo vznemirja ljudstvo, ker se bo s tem število brezdelnih, ki je itak že strahovito veliko, še bolj povečalo.

Stavka kovinarjev v Italiji.

LDU Berlin, 6. avgusta. (DKU.) »Vossische Zeitung« poroča iz Lugana: Stavka milanskih kovinskih delavcev se je razširila na vso Lombardijo, kar industrijalci zahtevam niso hoteli ugoditi. Od jutri dalje se bodo baje pridružili kovinski delavci Ligurije, Emilije in Toskana.

Pomanjkanje premoga na Dunaju.

LDU, Dunaj, 5. avgusta. (ČTU.) Radi pomanjkanja premoga se ustavi izdelovanje ledu. Najbolj trpijo vsled tega dunajske bolnišnice, ker celo za težko bolne ni ledu. Ogrožena je tudi dobava mleka, ker se mleko skisa in se samo malo sladkega mleka more oddati konsumentom. Ravno tako slabo je s konserviranjem mesa.

Iz pokrajine.

k Iz ujetništva v Gmündu (na Zg. Koroškem) je ušel dne 4. avgusta g. Valentin Rožič s trgovcem Renko iz Borovlj. Po dvodnevni neprestani naporni hoji čez Solnograško in Zgornje Štajersko se jima je posrečilo priti dne 6. avgusta pri Špiljah v Jugoslavijo. G. dr. Rožič se nahaja zdaj v Železnikih.

k Družba sv. Mohorja se je preselila v Prevalje, sodni okraj Pliberk, in sicer s tiskarno, knjigovodnico, osebjem, stroji, blagom in vso zalogo. V Celovcu so ostale še hiše. Le tako nam je mogoče neovirano delovati in ostati v stiku s cenjenimi poverjeniki in člani. Ako nam merodajni krogi prepustijo monterja — moremo v najkrajšem času družbeno delo nadaljevati. Vsekako pa imamo delo za tekoče leto že toliko dovršeno, da moremo družbene knjige letos razpošiljati najdalje že meseca novembra. Prosimo torej, da se oglasi, pisma, naročila knjig in denar pošiljajo Mohorjevi družbi v Prevaljah pri Pliberku. — Družbo smo priglasili pri poštočerkovnem uradu v Ljubljani, in bomo kmalu razpošiljali položnice.

k Narodni tatovi. V Ribnici so odkrili detektivni velike in ogromne sleparije, tatvine in goljufije. Glavni krivec je Stanko Oražem, poveljnik avtomobilne kolone. V dnevih prevrata je vozil z avtomobilom razno blago na dom, kjer so ga domači hranili in skrivali. Do sedaj so našli okrog 30

najfinejših delov od avtomobila, cele vozičke najrazličnejšega orožja: puške, samokrese in municijo itd. Za ukradeni denar si je kupil »klinc fabriko« na Poljanski cesti v Ljubljani ter vilo na Bledu, ki jo je dal prepisati na ime svoje priležnice. Jugoslavijo je ogoljufal za 1 milijon kron. Njega so zaprli, premoženje zaplenili. Veliko več kakor Jugoslaviji je ukradel bivši Avstriji, kar mu nekateri štejejo v čast in zaslugi. Tako n. pr. je vozil z državnim avtomobilom na državne stroške svoji sestri hrano od Soče v Prago. Kdo je trpel pri tem? Avstrija in mi. Zato naj mu odvzamejo oblasti tudi tiste ogromne množine blaga: perzijske preproge, svile, manufakture itd.

k Slovensko trgovstvo je spoznalo veliko važnost stanovske organizacije. Pred kratkim so se ustanovili gremiji trgovcev v Kamniku, ljubljanski okolici, Novem mestu in drugod. V nedeljo popoldne se vrši ustanovni občni zbor gremija trgovcev za radovljiški politični okraj pri Kunstelju v Radovljici z običajnim dnevnim redom. Upamo, da bodo trgovci radovljiškega okraja izročili vodstvo skušenim možem, kar bo zajamčilo zaželjeni uspeh.

k Grozen samomor. Iz Novega mesta poročajo: 4. t. m. dopoldne se je nudił Novomeščanom na tukajšnjem pokopališču grozen prizor. Občinska uboga Ana Lepič, po domače Drahslerjeva Netka, se je na grobu svoje matere polila s petrolejem in se sama zažgala. Naenkrat je bila vsa v plamenu. Ko so okoličani opazili na pokopališču ogenj, so hiteli na pomoč, bilo je že prepozno. Nesrečnici so zgoreli lasje in obleka. V groznih mukah je umrla. Kakor pravijo, je prejšnji dan hodila po mestu in pripovedovala, da si konča življenje, ker ne dobi nobenega stanovanja.

k Mali št. Vid ob Krki. Dne 30. junija so položili k večnemu počitku gospo nadučitelja Jedlovschniga, ki zapušča 9 otrok. Rajna je bila stara komaj 40 let. Prizadeti družini naše sožalje. Na umrlo gospo Jedlovschnig so Nemci na svojem umiku dne 5. junija streljali s strojnico iz maščevanja, ker se njen mož ni hotel umakniti, oziroma bežati z nekaterimi drugimi vaščani pred jugoslovanskim vojaštvom.

k Z demarkacijske črte ob zeleni Krki, dne 31. avgusta 1919 se je poslovil od nas g. nadp. v rez. Bezljaj Mihael. Bil je na tako zvanih orožnih vajah ter se je udeležil tudi prodiranja na Koroškem kot poveljnik VI. čete 47. pešpolka. G. nadporočnik Bezljaj je bil pri vsej četi obče spoštovan in jako priljubljen. Zato mu želimo v civilnem življenju vse najboljše, srečno in veselo bodočnost ter mu kličemo od zelene Krke: Pozdravljeni v Beli Ljubljani!

k Železniška nezgoda v Zidanem mostu. Te dni se je pripetila na tukajšnjem kolodvoru majhna nezgoda. Zadnji vozovi nekega tovrnega vlaka so skočili iz tira in tako je bil promet za nekaj ur oviran. Osební vlak je prišel v Ljubljano z nekaj ur zamude. Osebnih žrtev ni, materijalna škoda je malenkostna.

k Huda nevihta v Srbiji. Iz Kragujevaca javljajo: V sredo, dne 30. julija popoldne je divjala po grabovaški, cestinski, kničanski in bumbarevobrdski občini straš-

na nevihta. Toča je padala celo uro v velikosti kurjega jajca in zapadla mestoma do 30 cm visoko. Uničila je popolnoma vse žetve, tako da ni ločiti, kje je rastla pšenica, kje koruza. Vihar je prevračal kolkce s senom, ruval drevesa iz zemlje in odnašal cele strehe. Škoda je ogromna.

k Samomor na policiji. Služkinja Darinka Grulič v Beogradu je bila obdolžena tatvine. Med zaslišavanjem prič na policiji, so jo odvedli v postransko sobo, kjer je neopazeno vzela revolver in se ustrelila.

k Posnemajte. Za invalide naše koroško-stajerske fronte je poslal g. šolski voditelj Ciril Vobič iz Sv. Barbare v Halozah 100 K, za kar se v imenu invalidov posebno zahvaljuje brambni odsek Dravske divizijske oblasti.

k Razglas. Med ozemljem Nemčije, zasedenim po zaveznikih, ter med zavezniki in nevtralnimi državami je odprt brzojavni promet preko Francije. Dovoljene so samo brojavke zaveznikih vojaških oseb, oziroma za iste in brzojavke trgovske in industrijske vsebine. Pisane morejo biti v navadnem (odprtem) jeziku v francoščini, angleščini ali italijansko. Pristopina je ista kakor za Nemčijo.

k Italija je bolna piše »Corriere delle Sera«. Ona je bolna radi svoje »zmage«. Enaka je boritelju, ki je z velikim trudom premagal nasprotnika, in je izčrpan popolnoma. Najbolj so nam potrebni red in disciplina. Revolucija, ki je za druge nevarna, bi bila za Italijo smrtonosna. List končuje, da ni zamen opozarjal na nekatere aspiracije, ki niso bile nikoli prave in nepoznane, tradicijam italijanskega preporoda in večnim željam italijanskega naroda.

Iz Ljubljane.

1 Novi stolni prošt. Papež Benedikt XV. je za bulo od dne 14. junija t. l. imenoval prelata Andreja Kalana, stolnega kanonika v Ljubljani, za prošta stolnega kapitlja v Ljubljani. Kanonična umestitev novoimenovanega prošta se bo izvršila v soboto 9. avgusta po korarski maši okrog 10. ure dopoldne. Novemu g. proštu najiskrenejše čestitamo!

1 Poročil se je danes g. Avgust Čadež, trgovec z gđc. Vilki Čadež roj. Kravanja iz Boyca.

1 Klub slovenskih kolesarjev Ilirija priredi v nedeljo, dne 10. t. m. skupni izlet v Domžale. Odhod iz Ljubljane od klubovega lokala v restavraciji pri »Novem svetu« ob 2. popoldne, cilj v Domžalah v gostilni pri Slokarju. Ker je to prvi klubov izlet po vojni, so vabljeni vsi prijatelji tega lepega športa, tako člani kot nečlani, da se izleta zanesljivo udeležijo.

1 Mlada tatova. V ponedeljek je na trgu neki ženski zmanjkala iz žepa denarnica s 30 kronami. Tržni organi so s pomočjo kupujočega občinstva dognali, da po trgu hodita dva mlada, okoli 13 let stara dečka in izvršujeta žepne tatvine. Enega so ujeli, drugi je pa ušel. Prijeti je denarnico z navedeno vsoto takoj vrnil proč, kar so pa še pravočasno opazili. Le-tega so izročili policiji, a tudi ubegli ne odide usodi.

Zena.

z ženska volilna pravica. Gibanje za žensko volilno pravico je izšlo iz Amerike in Angleške. V Ameriki se je začelo v letu 1848. Tedaj je zasedal v Seneca prvi ženski kongres, na katerem je bila podana zahteva politične enakopravnosti. Deset let kasneje je dobilo žensko gibanje poštrenovalno in gorečo zagovornico v Suzani Anthoniovi, ki je potovala iz mesta v mesto in se ni strašila daljav, da bi tudi v najbolj oddaljenem kotu svoje domovine dramila ženski svet k političnemu delovanju. Na tem potu so bili uspehi posebno v Ameriki jako veliki. Štiri države Unije so dale ženskam popolno volilno pravico: Wyosning (1869), Kolorado (1893), Idaho in Utah (1896). Šolska volilna pravica je bila polagoma uvedena v 25 državah. Razne dobrodelne in zdravstvene naprave v šolah so v prvi vrsti žensko delo. Ženski vpliv na zakonodajo v onih deželah, v katerih so imele volilno pravico, je jako razveseljav. Tako n. pr. je bila zvišana dekleška varstvena doba na osemnajst let, prepovedano je bilo otroško delo itd. Zposamna ženska društva v Ameriki so združena v trdni organizaciji, ki je bila ustanovljena v letu 1868. — Na Angleškem so dosegle žene jako kmalu volilno pravico, a v letu 1832. so jim jo zopet vzeli. Zdaj se tam ženske trudijo, da bi zopet dobile svojo pravico in bijejo neustrašen boj, ki datira že iz leta 1851, ko je Mill s svojo knjigo odprl pot gibanju v novi smeri. John Stuart Mill je bil tisti, ki je v letu 1866. podal v angleški zbornici predloge za podelitev ženske volilne pravice. Čez tri leta se je vršil v Londonu javen shod, na katerem so to zahtevo novopoudarjali. Na Angleškem imajo ženske že davno volilno pravico v občini in so lahko izvoljene v občinski in okrajni zastop, poleg tega imajo pasivno volilno pravico v meščanskih in grofovskih posvetovanjih. Boji, ki so se bili in se še bijejo na Angleškem za žensko politično enakopravnost, so znani po vsem svetu. Tam sta dve glavni politični ženski društvi. Impozantni sta bili društveni proklamaciji obeh društev na londonskem kongresu v mesecu maju 1909. Kvoj višek pa je doseglo to gibanje na velikem shodu v Albert Hall. Najprej so priredili izpreved po mestu, katerega se je udeležilo mnogo društev in organizacij, ki so se korporacijam pridružile, nakar se je vršil shod v Albert Hall. Ob zvonkem bučanju orgel so se odprla vrata na petih mestih te orjaške dvorane in ženske, združene v kolonah, so šle s prapori in emblemi svojega poklica. Videli si med drugimi šivilje, vrtnarice, zdravnice v talarjih, porodne babice, bolniške strežnice, pisateljice in igralke. Sufražetke se sicer kongresa niso osebno udeležile, a so porabile razpoloženje kongresa za dve izjavi. Do ene je prišlo ravno v Albert Hall. Na podiju je sedelo tam kakih sto žen v belih oblekah z znaki. Med njimi so bile nekatere zaradi svoje agitacije že v zaporih. Prejele so od predsednice v spomin srebrno brožo v podobi zamreženih oken. Naslednji dan se je zgodilo še nekaj bolj neobičajnega. Ravnekar so izpustili iz zaporov devetnajst sufražetk. K njih

slavnostnemu pozdravu je prispelo pred ječo na tisoče žensk, ki so svoje osvobodjene družice navdušeno pozdravljale. Potem se je pomikal izpreved naprej. Sprejaj je jahalo dvanajst jahalk na belih konjih, za njimi je korakala godba. Nato je šla skupina osvobojenih sufražetk in dalje celi zastopi žen z godbami. Izpreved je končal v nekem velikem restavrantu, kjer so na čast osvobojenih priredili pojedino. Umeje se samo ob sebi, da so imele tam navdušene govore in da so manifestirale za volilno pravico.

Po svetu.

s Cene na Nemškem so padle. Kakor poročajo berlinski listi z dne 30. julija t. l., so cene na Nemškem zadnji čas jako padle. Tako na primer blago za obleko, ki je stalo doslej 120 M, kupiš danes za 40 do 50 mark. Čevlji, ki so stali dosihmal 120 do 180 mark, so danes za 40 do 60 mark na prodaj. Ameriško zmazlo meso stane zdaj 9 mark, ameriški izdelki iz svinjskega mesa se prodajajo po 8 mark 80 fenikov. Sadrž je več kot dovoli. Češnje, jagode in borovnice stanejo 3 do 4 marke. Ljudje jako kupujejo, toda cene blagu za obleke bodo še padle. Tako je poražena Nemška že na potu do normalnega življenja, dočim Jugoslavijo še mori neznesna draginja.

s Koliko otrok se rodi v desetih minutah na Nemškem in koliko na Francoskem? Po statistiki nemških listov se rodi v nemški državi vsakih deset minut 20 otrok, na Francoskem pa le osem. Ako se Nemci pomnože za pet otrok, se pomnože Francozi samo za dva, in na Francoskem umrje na leto 80.000 dojenčkov. Francoski listi pišejo o veliki umrljivosti tamošnjih otrok in kličejo na pomoč v prospeh naraščaja francoskega naroda.

s Zaplenjen naslov. Francoska cenzura je v Temešvaru zaplenila naslov pangermanskega lista »Deutsche Wacht« (Nemška straža). Namesto naslova stoji zapisano: »Naslov je zaplenila francoska cenzura.«

s Vspavalno sredstvo, predpisano od cesarja. Cesar Jožef II. je pregledoval leta 1781. svoje čete in vojašnice v Luksemburgu; ukazal si je odpreti tudi bolnišnice prostore. Mimogrede je vprašal bolnega vojaka, kako mu je. Bolnik je v zadregi odgovoril, da je postelj slaba in trda. Na cesarjev migljaj so postrezniki vojaka dvignili in cesar je pregledal ležišče. Postelja ni bila že štirinajst dni zrahljana, je dejal nevoljno in začel lastnoročno večje obračati slamnico in mečkati slamo.

Drugi dan se je vrnil.

»No, ali ste boljše spali?« je vprašal bolnika. Ta je ginjeno prikimal. Nato se je cesar obrnil k lazaretnemu zdravniku in osorno dejal:

»Zdaj sem Vam, učenjakom, pokazal, kako je mogoče vspavati bolnika brez zdravilnih pripomočkov. Če od danes naprej ne boste zapisovali tega zdravila svojim varovancem, bom ukazal, da boste za kaznen spali par tednov neprenehoma na nezrahljani slamnici.«

s Odkritosrčni minister. Leta 1814. je bil imenovan policijski minister Claude Beugnot za ministra mornarice. Kakor običajno, so ga obiskali najvišji uradniki njegovi; stisnil je vsakemu roko prav prijazno in dejal: »Gospodje moji, veseli me, da Vas vidim pri sebi. Vem, da ste vsi izvrstni uradniki, svoje dolžnosti izredno dobro poznate, in jaz se na Vas lahko zanesem; kajti to je potrebno: jaz namreč nimam, da povem po pravici, niti najmanjšega pojma o mornarici.«

s Kako so v srednjem veku označevali človeško starost. Na gradu Wartburgu so v dolbini pri oknih slavnostne dvorane slike, ki označujejo človeško starost v podobi živali in zveri. V 10 letu je moški tele, v 20. kozel, v 30. bik, v 40. lev, v 50. lisica, v 60. volk, v 70. osa, v 80. mačka, v 90. osel, v 100. pa vol. Do ženskega sveta ni bil srednji vek nič bolj galanten, samo da so primere pobrane iz ptičjega rodu: desetletna deklica je piška, 20 letna grlica, 30 letna sraka, 40 letna ženska je pav, 50 letna kokoš, 60 letna gos, 70 letna skoppec, 80 letna sova, 90 letna za — netopir. Za to ni mogel več dobiti slikar primernega ptičja.

s Zadnje cene v Petrogradu. »Russkaja Žizn« je zvedela od beguncev za naslednje cene v Petrogradu proti koncu meseca junija. Meso 85 rubljev, maslo 220 rubljev, ržena moka 60 rubljev, 25 cigaret 20—25 rubljev, steklenica limonade 3 rublje, blin (posebno rusko pecivo) iz bele moke 10 rubljev, jabolko 10—20 rubljev, meter drv 300—350 rubljev, obleka, ki je stala pred vojno 15 rubljev, stane danes 3500 rubljev, striženje las 3 rublje, stari čevlji 600 rubljev podplati pa 150 rubljev. Tako je torej v boljševškem »raju«.

s Patron avtomobilistov. Kakor so vse korporacije zastopane v nebesih po kakem svetniku, da jih štiti, tako so tudi avtomobilisti našli svojega patrona. To je vojaški sveti Krištof, o katerem je Flaubert pripovedoval genijalno legendo po glasovitih slikah na oknih v katedrali v Rouenu. Patron avtomobilistov se je posebno proslavil v Saint Christophen v Orni. Tam so se zbrali avtomobilisti iz celega sveta, kjer se bo vršila svečana služba božja.

s Bogate izkopanine mamutov. Ameriška odprava je našla na skupini otokov, ki ležijo severovzhodno Sibirije, veliko število mamutov. Poročnik Schentze, ki se je odprave udeležil, poroča, da so to pravi pravcati »rudniki« slonove kosti. Izvažali jih bodo lahko več let. Živali so bile tisoče in tisoče let zmrznjene v ledu, ker so štirikrat večje od slona.

s Francoski profesorji v Rumuniji. Rumunska vlada je naprosila na Francoskem, da bi ji dodelili profesorje za pouk v francoskem jeziku na srednjih šolah in v višjih razredih srednjih šol. Francoski profesorji bodo uživali v Rumuniji one pravice, ki so jih imeli na Francoskem, poleg tega bodo dobivali plačo, ki so jo imeli rumunski profesorji in še posebne doklade.

s Ob reki Kolumbi pečejo Indijanci neko vrsto kruha iz mahovja, ki raste na jelkinih deblih. Mah se nabere, poskropi z vodo, da zavre. Nato zvaljajo tvarino v krogle kakor človeška glava in jo spečejo v dolbinah v zemlji.

Stekleničnica.

(Češki spisal Karel V. Rais; preložil Al. Benkovič.)

(Dalje.)

»Klanjam se, milostiva gospa! Oprostite, da si dovoljujem. Tu je moja žena!«

»Veseli me, da imam čast,« je dostojanstveno rekla gospa županja in gospe Gusti podala konce prstov, imajoč glavo nazaj vrženo in oči priprte.

»To je moja hči — naša Božička,« se je obrnila in pokazala hčer.

»Klanjam se!« je skromno s pojočim glaskom pozdravljala gospodična in napravila poklon natančno po pravilih.

»Izvolite naprejt!« je prigajala županja, kazoč nasprotna vrata.

Božička je odprla in oskrbnikova sta vstopila v salon. Duh neprebivanih in redko zračenih prostorov jim je zavel v obraz.

»Izvolite sestiti!« je pokazala gospa na sofo.

Mladi par je skromno sedel, županja se je spustila v naslonjač, gospodična pa se je vstopila za njo.

Okrog elipsaste mize, pokrite s krasnim, z bujnimi cveticami okrašenim prtom, je stalo šest prelestnih naslonjačev, prevlečenim s težkim, temnordečim plišem. Stali so tu v vznešeni krasoti, kot bi govorili: »Evo, mi predstavljamo tukaj krasno, znano garnituro gospe županje! Ali ste že videli kaj lepšega?« Na levi, blizu stene, se je lesketal zaprt, skoro nov pianino, na desni je stala ogromna, furnirvana omara z veliko rezbo, a nasproti garnituri — stekleničnica.

Tu je stala v vsem svojem ponosnem krasu, z dvema kačama ob straneh, zadaj z zrcalom, v katerem so odsevale vse tiste vrste čaš, kelihov, steklenic, iskrecih se kupic drobnih krožnikov, spodaj pa je vladala važnejša gospoda, trebušaste sklede za juho, vrči, podnosi, majolike in kakor se že imenuje vsa ta namizna slava. Med tucati posod in posodic se je svetilo rodbinsko srebro in se gnella tolpa smešnih porcelanastih figur.

Ob straneh stekleničnice sta visela dva velika barvotiska: Pastir in Moleča devica iz Uhlandovih pesmi.

Pod garnituro je ležala težka preproga z rdečimi cvetji na žoltem dnu; na preprogi pred omaro se je iztegoval mogočen, grivast lev v rdečem polju, pri pianu je ležal lisast panter.

Gospod in gospa oskrbnikova sta s hitrim pogledom pregledala vse to, in tudi gospa županja se je počasi zaljubljeno ozirala, kot bi prvič videla vse to.

»Gospodična igra na pianu?« je čez nekaj časa prva izpregovorila gospa Gusta.

»Nekoliko, gospa,« je odgovorila Božička, in okrenivši s telesom, si popravljala razmršeno frizuro.

»Božička je bila v samostanu — poprej se je učila tukaj, potem pa celi dve leti tam. Lepe, silno lepe komade se je naučila,« je z mirnim veseljem na licu pristavila županja.

»Vi, gospa, tudi igrate?« je vprašala Boža.

»Učila sem se, a že dolgo misem igrati,« je odgovorila oskrbnica.

»Ali imate vi tudi piano?« je vprašala županja.

»Nimam,« je odgovorila Gusta in zarldela.

»Mi smo za tega-le dali pet sto, gospod ravnatelj pa pravi, da je bil zelo poceni.«

V tem je prihitel župan; v kuhinji je oblekel nedeljsko suknjo ter si zmočil in počesal lase.

»Čast mi je, čast mi je,« je pozdravljaj in podavši gostoma roko, sedel na enega izmed škrlatastih članov garniture.

Zopet je bilo za trenotje tiho. Gospa Gusta, nevedoč, kaj bi govorila, je oči upirala v stekleničnico.

»To je moja stekleničnica,« je dihnila županja, nekoliko dvignivši glavo, in vznešena samozavest se je razlila po bledeh licih.

»Krasno,« je pritrdila gospa Gusta.

»Škoda, da ves porcelan ne gre vanjo.«

»Kako pa, gospod oskrbnik, ali bo ostalo vreme tako?« je naenkrat hitro vprašal župan ter tabakiro stiskal k prsom, ko pobožna žena Dušno pašo.

»Jaz bi si želel,« se je nasmehnil oskrbnik.

»Parameter se dobro drži — mogoče bo stanovitno.«

»Ali ste že kje bili, gospa oskrbnikova?« je zopet pričela županja.

»Nikjer nisva bila —«

»Pri vas najprej, gospa —« se je priklonil oskrbnik.

»No, tu boste z obiski hitro gotovi — malo pogledat pojde še k doktorjevim, na pošto, k ravnateljevim in k Darbujanovim — ne?«

Oskrbnik je pri vsakem imenu priklimal.

»Kam bi drugam hodili? Kakor je gospodu oskrbniku všeč. Samo da gospa oskrbnikova spozna tukajšnjo družbo. (Županja se je rezko zasmejala.) No, vesolja tukaj ne boste imeli, ako ste navajeni na zabave; tu jih ni.«

»Ne hrepenim po zabavah, gospa županja, navajena sem samote —«

»Ah, jaz pa, samo kakšna je tu zabava!« je zapela Božička, a na koncu besed je zopet gledala leno, zaspano.

»Naša Božička je vedno tako vesela — samo skakala bi, plesala, smejala se. Jaz pa pravim, zakaj bi se ne zabavala, saj je šele 16 let stara. To je nekaj drugega kot Mači Darbujanova, ta pravi, da jih ima dvaindvajset, pa mi vemo, da jih je štirindvajset že minilo. Pa vendar vedno poskakuje kot kak deklica,« je z zlobudravim, mehkim glasom, z bodečo veselostjo pripovedovala županja.

»To vam pa povem, Karelček,« se zdajci po domače oglasi župan, »preklicano zalo ženke ste dobili, in zaljubljeno njuhajoč ni videl gozda očitajočega pogleda svoje cenjene soproge. (Dalje.)

Izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.
Odgovorni urednik Viktor Čenčič.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.